

Sygn. akt IV KK 102/13

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 kwietnia 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Józef Dołhy (przewodniczący)

SSN Jacek Sobczak

SSN Józef Szewczyk (sprawozdawca)

Protokolant Jolanta Grabowska

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 kpk

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 24 kwietnia 2013 r.,

sprawy **E. M.**

skazanego z art. 36 dekretu z dnia 13 czerwca 1946 r. o przestępstwach szczególnie niebezpiecznych w okresie odbudowy Państwa (Dz.U. Nr 30 poz. 192),

z powodu kasacji wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich na korzyść skazanego od wyroku Sądu Wojewódzkiego w R.

z dnia 26 sierpnia 1960 r.,

uchyla zaskarżony wyrok i uniewinnia E. M., a kosztami postępowania karnego w sprawie obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

E. M. wyrokiem Sądu Wojewódzkiego w R. z dnia 26 sierpnia 1960 r. został skazany na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności za przestępstwo z art. 36 dekretu z dnia 13 czerwca 1946 r. o przestępstwach szczególnie niebezpiecznych w okresie odbudowy Państwa (Dz. U. Nr 30, poz. 192, dalej

m.k.k.) polegające na tym, że „w bliżej nieustalonym okresie, do dnia 25 lutego 1960 r. na terenie województwa rzeszowskiego brał udział w związku p.n. Świadkowie Jehowy, którego istnienie, ustrój i cel miał pozostać w tajemnicy wobec władzy państwowej”. W związku z tym postępowaniem wobec E. M. był stosowany środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania od dnia 25 lutego 1960 r. Środek ten został uchylony w dniu 26 sierpnia 1960 r., a kara wymierzona wyrokiem uznana została za odbytą wobec zaliczenia okresu tymczasowego aresztowania na poczet wymierzonej kary.

Powyższy wyrok uprawomocnił się wobec niezaskarżenia przez strony.

Od prawomocnego wyroku Sądu Wojewódzkiego w R. z dnia 26 sierpnia 1960 r., kasację wywiódł Rzecznik Praw Obywatelskich, który zaskarżył wyrok w całości.

Na podstawie art. 523 § 1 k.p.k. wyrokowi temu zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia, naruszenie prawa karnego materialnego, a mianowicie art. 36 m.k.k., polegające na uznaniu E. M. za winnego popełnienia przypisanego mu czynu, pomimo braku w jego zachowaniu znamion przestępstwa określonego tym przepisem i wniósł o uchylenie wyroku Sądu Wojewódzkiego w R. i uniewinnienie E. M. od popełnienia przypisanego mu czynu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście zasadna, gdyż zaskarżony wyrok zapadł z rażącą obrazą art. 36 m.k.k.

Przedmiotową sprawę podobnie jak wiele innych przypadków skazań wyznawców Wspólnoty Świadków Jehowy, należy uznać za element represji stosowanych wobec tego środowiska w przeszłości.

Na dokonanej przez Sąd Wojewódzki prawno-karnej ocenie działania oskarżonego zaważył bez wątplenia fakt, iż wspólnota religijna „Świadkowie Jehowy”, funkcjonująca na mocy Rozporządzenia Prezydenta RP z dnia 27 października 1932 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. Nr 94, poz. 808 z późn. zm.), po wydaniu w dniu 2 lipca 1950 r. odmownej decyzji o jej

rejestracji przez Urząd do Spraw Wyznań, była uznawana przez ówczesne władze za nielegalną.

Tymczasem, istnienie i formy działalności tej wspólnoty, po jej delegalizacji, polegające na publicznym głoszeniu zasad wiary, nie stanowiły dla ówczesnych władz państwowych żadnej tajemnicy, choćby z powodu podejmowanych przez członków wspólnoty licznych prób prawnego usankcjonowania działalności, na przykład poprzez przedkładanie organom władzy statutu wspólnoty i wniosków o ponowną rejestrację.

Ponadto, należy wskazać, iż odnoszenie pojęcia związku, w rozumieniu prawa karnego materialnego, do wspólnoty o charakterze religijnym nie było uzasadnione. Doszukiwanie się na użytek prawa karnego we wspólnotach religijnych, a w tym także w strukturach hierarchii religijnej, zależności występujących między wyznawcami religii, a osobami pełniącymi godności religijne, tych samych elementów, które charakteryzują tę formę organizacyjną społeczności świeckiej, jaką jest „związek”, było nieuprawnione. Grupa wyznaniowa „Świadkowie Jehowy” oparta wyłącznie na więzach religijnych, nie mogła być traktowana jako „związek” w rozumieniu prawa karnego (np. wyrok SN z dnia 09.11.2004 r., III KK 235/04, wyrok SN z dnia 27.01.2011 r., II KK 142/10). Zarówno przytoczona decyzja Urzędu do Spraw Wyznań, jak też stanowiące podstawę jej wydania i uniemożliwiające rejestrację wspólnoty przepisy dekretu z dnia 5 sierpnia 1949 r. o zmianie niektórych przepisów prawa o stowarzyszeniach (Dz. U. Nr 45, poz. 335), były sprzeczne z zasadą wolności sumienia i wyznania, wyrażoną w obowiązującym w dacie orzekania przepisie art. 70 Konstytucji z dnia 22 lipca 1952 r. oraz deklaracją sformułowaną w art. 1 dekretu z dnia 5 sierpnia 1949 r. o ochronie wolności sumienia i wyznania (Dz. U. Nr 45, 334).

Podsumowując przypisany E. M. czyn nie wyczerpał znamion żadnego przestępstwa, w konsekwencji Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok i uniewinnił E. M., a kosztami postępowania karnego w sprawie obciążył Skarb Państwa.

